

„Akác elegyes tölgyesek felújítási gondjai”

(avagy tanuljunk a múltban elkövetett hibákból és ne ismételjük meg azokat)

Az Országos Erdészeti Egyesület Miskolci Helyi Csoportja 2018. július 27-én 80 fő részvételével szakmai napot tartott az ÉSZAKERDŐ Zrt. Hernádvölgyi Erdészeti Igazgatóságának területén.

A résztvevők elsőként a Gibárti vízerőmű múltjával és működésével ismerkedhettek meg. A vízerőmű a Hernád jobb partján található, 1903-ban kezdte meg működését az egykori malom helyén. Hazánk első olyan vízerőműve, amely váltóáramot termel és még ma is az eredeti fő alkatrészekkel üzemelő ipari emlékmű. Építését báró Harkányi János egykori kereskedelmi miniszter, a Magyar Cukoripar Rt. elnöke kezdeményezte, elsősorban a 20 000 holdas uradalma energiaigénye miatt, de ellátta árammal a viszonylag távol eső Szerencsi Cukorgyárat, Tállya és Mád településeket is.

A közel 4,5 hektáron elterülő erőmű a Hernád medrében épült duzzasztóműből, az árapasztóból,

a két műtárgy között létesült árapasztó-surrantóból, az üzemvíz csatornából, a rá telepített gépházból és további gépi berendezésekből áll. A gépteremben két generátor található, amelyek egyenként 250 kW teljesítményűek, az éves átlagos termelés 2,5 GWh. A vízerőmű fennállása óta több felújításon esett át, a közeljövőben tervezett nagyobb beruházás keretében mindkét generátort újra cserélik, így ebben az állapotában valószínűleg most láthattuk utoljára

A kultúrtörténeti program után a Cserehát erdészeti táj erdőgazdálkodásának egyik fő problémáját, az elakácosodott tölgyesek felújításának kihívásait *Mihók István erdészeti igazgató* vezetésével ismerhették meg a résztvevők.

A Hernádvölgyi Erdészeti Igazgatóság területén természetvédelmi terület egyáltalán nincs, védelmi elsődleges rendeltetésű erdőrészlet pedig alig 100 ha. Az akác faállománytípusok aránya mindössze 8%, de az Országos Erdőállomány Adattár szerint is minden negyedik erdőrészletben megjelenik az akác, a valóságban pedig minden erdőrészletben előforduló fafaj.

A szakmai program keretében hat erdőrészletben került bemutatásra az elakácosodás problémája.

A Fáj 21 A erdőrésztben a 2015. évi tarvágást megelőzően túlnyomó részben akác faállomány volt, melyet KTT-EL erdősítési célállománynak megfelelően kellett felújítani. A véghasználatot követő első kivitel alkalmával 7000 db/ha kocsánytalan tölgy, 2000 db/ha magas kőris, valamint 1000 db/ha madárcseresznye csemete került elültetésre. Mivel a környező erdőterületek akáccal nagymértékben borítottak, az akác elleni védekezés kiemelt feladat. A jelentős akác fenyegetettség mellett a 10000 db/ha-os első kiviteli csemeteszám nem volt elegendő, mivel amellet, hogy az akác gyökérsarjról és magról is kiválóan szaporodik, a kezdeti növekedésben felülmúlja az előzőekben felsorolt fajajokat. Csak folyamatos vegyszeres

kezeléssel lehet esélye a tölgynek az akáccal szemben, ezért a területen Lontrel és Lumax gyomirtó szereket alkalmaztak az erdősítés megkezdése óta.

A következő helyszínen egy évtizeddel korábban elvégzett akác tarvágást követő erdősítés került bemutatásra. A Fáj 14 B erdőrésztben 2006-ban teljes területtel (8,36 ha) került elvégzésre a tarvágás, melynek felújítását a mai napig nem sikerült befejezni. Az idős faállomány KTT-A volt 71% akác és 29 % tölgy elegyaránnyal. Az erdősítés célállománya szintén KTT-A volt. Az erdészeti hatósággal egyeztetve, kísérleti céllal az első kivitelt kocsánytalan tölgygel 4 méteres sortávval végezték el, a KTT sorok közé akácot terveztek.

A 2009. évi Erdőtörvény hatálybalépésével megszűnt KTT-A erdősítési célállományt

időközben az erdészeti hatóság KTT-EL-re módosította. Az elhibázott elgondolás alapján elvégzett „kísérleti” első kivitel és az ápolási problémák eredményeként az akác nagymértékben túlnötte a tölgyet. Az erdészeti hatóság erdőterv módosítási eljárásban a célállományt A-EL-re változtatta, mellyel hamarosan befejezhető az erdősítés.

A szomszédos, KTT-A faállománytípusú Fáj 14 E erdőrésztben (7,52 ha) 2017-ben 3,26 ha érintett területen az akác FVB keretében 100 %-os eréllyel (447 m³) kitermelésre került, a tölgy az újulat hiányában nem lett megbontva. Az erdő megfelelően záródott maradt a fahasználatot követően. Az akác itt is hatalmas problémát okoz, mert az elvégzett vegyszeres tuskókenés és

a sarjak leverése után a magoncok ~100 db/m² mennyiségben jelentek meg. Idén ősszel vegyszeres (Lontrel) akácirtás lesz szükséges.

A Fáj 21 F – 2016-ban részterülettel érintett tarvágott – erdőrészlet eredetileg több mint 50 %-ban akác fafajból állt, így kultúrerdő természetességi kategóriába tartozott. A 2013/2014. évi erdőtervezés során KTT, ill. KTT-EL erdősítési célállomány került előírásra. Az erdősítés megkezdése előtt totális gyomirtóval készítették fel a területet az akác visszaszorítására, a vegyszerezést glifozát-izopropilamin tartalmú szerrel hajtották végre. Ennek ellenére az akác továbbra is agresszívan tört fel, így a tölgynek nem lett volna esélye eredményesen fejlődni. Kérelemre indult erdőterv módosítási eljárás során A-EL erdősítési célállomány került előírásra. Teljes területen megtörtént a gyökérszagatás, majd az egyszerűsítés, így költséghatékonyan kezelhető, alacsonyabb vágásfordulójú erdőt sikerült kialakítani.

A mellette található Fáj 21 G – véghasználat előtt álló, átmeneti erdő természetességi kategóriába tartozó – erdőrészletben az erdőtervi leíró lap szerint 60 % tölgy, 40 % akác található szórt eleggyel. Miután az előhasználatok során a tölgy javára, az akác ellen gyérítettek, a valóságban az erdő mozaikszerűen tölgy elegyes lett, a tölgy által elfoglalt egybefüggő terület 1,87 ha. Az erdőrészletben a szakszemélyzet törzsenkénti felvétellel mérte fel az állományviszonyokat, aminek eredményeként az 1,87 ha-os részterületen a fatérfogat szerinti elegyarány 90% kocsánytalan tölgy, 10% akác, a 3,91 ha-os részterületen 60 % akác, 40% kocsánytalan tölgy. Célszerű az erdőrészlet megosztását kezdeményezni és ezt követően lesz lehetőség költséghatékonyan elvégezni a felújítást.

A terepi program végén egy magántulajdonú KTT erdőtelepítésben került szemléltetésre az a sajnálatos tény, hogy a környező erdőállományokban jelenlévő akác a gazdálkodói és szakszemélyzeti szándék ellenére is előbb-utóbb mindenhol megjelenik.

A szakmai napon látottak alapján a résztvevők egybehangzó véleménye volt, hogy az erdőtervezés során kiemelten kell foglalkozni azzal, hogy az Országos Erdőállomány Adattárba a valós állapotokat tükröző állományleíró adatok, természetességi kategóriák és ezeknek megfelelő erdősítési terv előírások kerüljenek. A természetességi kategóriák javítása és az erdőszerkezet-átalakítás óriási költségekkel jár az elakácosodott tölgyesekben, melynek hosszú távú anyagi megtérülése nem feltétlenül adott. Térségünkben a munkaerőhiány egyre nagyobb problémát okoz, erdőművelési munkára (különösen a kézi ápolásra) már alig találni dolgozni akaró munkást, így egyre több helyen szükséges a gépesítési lehetőségek átgondolása.

A szakmai nap ebédrel és kötetlen baráti beszélgetéssel ért véget.

Tóth Gabriella
okl. erdőmérnök
Hernádvölgyi Erdészeti Igazgatóság
(Fényképek: Bányai Péter)